

דרושים וענפים באילן התורה
מפרי עטו של הבה"ח פ.מ. נויברט הי"ו

זמני כניסת ויציאת השבת

כניסת שבת
7:00

יציאת שבת
8:17

הזמנים לפי אופק ירושלים ת"ז

ענין הדרושים

אשר מזה מוכח דהקב"ה משגיח בתחתונים אמר מזמור שיר ליום השבת" דמשבת נמי מוכח דהקב"ה משגיח בתחתונים, ע"כ דבריו.

סיכום הדברים

היוצא לנו בזה דהיהודים המאמינים שהקב"ה שליט גם בתחתונים, מועיל להם תשובה, משא"כ להבדיל אלף אלפי הבדלות הכופרים, שאינם מאמינים בכך, לא מועיל תשובה, והנה שמיעה מורה שכולי עלמא דיליה, (של הקב"ה) שמשבית את קרקעו כאשר ציוונו ה', מורה זה שהקב"ה יכול בחלק שם בארץ.

רשב"י ס"ל דאזלינן בתר מחשבה

והנה כתב באגלי טל דרשב"י ידוע דס"ל דאזלינן בתר מחשבה דסבר דדבר שאינו מתכווין מותר, שהכל הולך אחר המחשבה.

טעם דלכל ישראל מחשבה טובה מצטרפת למעשה משא"כ במחשבת עבירה

ולפי"ז כתבו, דלכך מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה ומחשבה רעה אין הקב"ה מצטרף למעשה, דהקב"ה יודע מחשבת הפנים האדם שכוונתו לטוב, ולכך מחשבה טובה מצרפה למעשה, משא"כ מחשבה רעה שלא מצטרפת.

רק לכלל ישראל מחשבה טובה מצטרפת למעשה

וכל זה רק לכלל ישראל המאמינים בה' במשה עבדו, משא"כ הגויים שלא סוברים ששליט בתחתונים, ואינם מאמינים שהקב"ה יודע מחשבות האדם, להם זה להיפך בדיוק.

ממה דקיבלנו התורה מוכח דמועיל תשובה

וזה הקשר שמיטה שמורה שהקב"ה משגיח התחתונים, שלה' הארץ ומלואה להר סיני, דיודע הווארט דמשה רבינו כשעלה למרום לקבל התורה, אמר הקב"ה למשה

הקדם בפסוק ורש"י בפרשה

ויברר ה' אל משה בהר סיני לאמור, וברש"י מה ענין שמיטה אצל הר סיני? אלא מה שמיטה נאמרה כלולותיה ופרוטותיה ודקדוקיה מסיני, אף כולן, נאמרו כלולותיהן ודקדוקיהן מסיני, ע"כ.

הקדם קושיא נוספת

ונ"ל עניין שמיטה אצל סיני, ונוסיף וג"כ לבאר שבת לה', ופרש"י לשם ה' כמו שנאמר בשבת בראשית, ע"כ.

הקדמת הדרוש טוב

ונבאר הכל בחדא מחתא. ונקדים מה דכתב בספר דורש טוב וז"ל: ויתבאר בזה מדרש תמוה פגע אדה"ר בקין ואמר לי' מה נעשה בדינך אמר לי' עשיתי תשובה ונתפרשתי אמר כך כוחה של תשובה ולא הייתי יודע פתח ואמר מזמור שיר ליום השבת, וי"ל לפמש"כ בעיר דוד דהנחש פיתה לחוה בדעה כוזבת הנ"ל שלגודל רוממתו אינו משגיח בשפלים והארץ נתן לבנ"א וכל דאלים גבר והיא הכריחה לאדם לא מות תמותון דאינו מביט במעשיהם ולפיכך נתפתה חוה וגם אדם שמע לקולה עכ"ד, והנה בספר תורת משה כתב הטעם שאין מועיל תשובה לגוי כי הם אומרים שאין הקב"ה משגיח על עולמו מחמת רוב רוממותו אלא מסר העולם תחת המזל ומי יוכל למחול בתשובה בלתי ה' לבדו, אך אנחנו המאמינים שהוא המשגיח לכן מועיל לנו תשובה, ומבאר בזה הפיוט "העליון ועינו אל יראיו" אף שהוא עליון אעפ"כ משפיל עצמו ועינו אל יראיו, ומנ"ל הא דלמא כדעת אפיקורסים שמסר עולמו ביד שר ומזל לזה אמר "הפותח שער לדופקי בתשובה" ואלו לדעתם לא ישא לפשעכם כתיב עכ"ד והשתא א"ש פגע אדה"ר בקין" דשניהם טעאו באמנם שאין הקב"ה משגיח בתחתונים "אל מה נעשה בדינך, אל עשיתי תשובה"

פרפראות

בגמ' מכות דאיתילד אמיה כר"ש תיליד, ואי לא לא תיליד. ונ"ל דאזל לשיטת רשב"י דסבר דאזלינן בתר מחשבה, דסובר דבר שאינו מתכווין מותר, שרק כשהתכוון אסור, דהולכים בתר מחשבה, (כמובא דברים אלו באגלי טל). והנה כתבו בספרים דבתשרי נברא העולם במחשבה, אמנם למעשה נברא בניסן.

וא"כ אם אזלינן בתר מחשבה, אז בריאת העולם היה בתשרי.

והנה כתב הבנין דוד דכל מה שאומרים דבעל תשובה עדיף מצדיק זה רק אם קוראים בסדר אבגד"ה, אמנם אם קוראים בסדר תשר"ק, אז צדיק עדיף מבע"ת, דהענין דמהדר תגא דקו"ף לגבי הצדיק, להורות דצדיק חשיב, וכל זה כשקוראים הפוך תשר"ק אז מהדר תגא דקו"ף לגבי הצדיק, אמנם אם קוראים אבגד"ה אז מהדר תגא דקו"ף לגבי הרי"ש, ובעל תשובה עדיף מצדיק, ע"כ תוכן הדברים.

ווכתבו דאם בתשרי נברא העולם אז קוראים האותיות תשר"ק שבזה מתחיל תשרי תשרי, אמנם אם בניסן נברא העולם קוראים קוראים לפי סדר הא"ב, מלשון אביב, ע"כ תוכן הדברים.

והנה תוס' כתבו דצדיקים נוח להם שנברא, שאשרי חלקם.

והשתא א"ש הכל דאיתילד אמיה כר"ש תיליד, הכוונה לשיטת ר"ש דסובר שאזלינן בתר מחשבה, וא"כ בריאת העולם במחשבה היה בתשרי, וא"כ צדיק עדיף מבע"ת כנ"ל.

ושפיר לצדיק נוח לו שנברא, משא"כ האדם לא נוח לו שנברא, שהרי נמנו וגמרו דנוח לו לאדם שלא נברא, אמנם עכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ולכך ל"ג בעומר זה זמן תשובה כידוע, יעזור הש"י"ת שנשיב עליו באמת ובתמים, אמן.

מהדורש טוב, ולכך גם ניתנה התורה לבני דמועיל תשובה, גם כשיחטאו, וא"ש בעזה".

וביאור סיום החלק הב'

וזה העניין כאן שבת בראשית, דלכאורה מה עניינו לכאן? רק לפי הנ"ל מובן היטב דשמיטה מורה על שמשגיח גם בתחתונים, וזה תיקון לחטא אדה"ר, שבילבלה הנחש את חוה שאינו משגיח בתחתונים, לא כן הוא, אלא ששולט בעליונים ובתחתונים, כמו שמוכח משמיטה, וא"ש בעזה".

(שחש שישרפו בהבל פיהם) אחוז בכסא כבודי והחזר להם תשובה, דהמלאכים טענו שבני חוטאים והשיב הקב"ה אחוז בכסא כבודי והחזר להם תשובה, דיש תשובה לפני המקום גם כשחוטאים.

סיום וביאור החלק הא'

וזה הקשר בין שמיטה להר סיני שכתבו ששמיטה מוכח שהקב"ה שליט בתחתונים, וא"כ מועיל תשובה כנ"ל

תשובה ניצחת

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך

הגאון רבי קאפיל רייך זצ"ל רבה של העיר בודאפשט שבהונגריה היה מגיד מחונן, במיוחד הייתה מפורסמת דרשתו שהשמיע כל שנה ביום ז' אדר בבית הכנסת המרכזי ברחוב קאזינצי. כשהוא מספיד ומקונן על צדיקים ואנשי מעשה שנפטרו בשנה החולפת באוסטריה – הונגריה ובעולם היהודי. הוא בכה בדמעות וכל הקהל בכה עמו. היה מקובל שאחרי כל דרשה קיבל מטעם ה"חברה קדישא" שלושה מטבעות זהב. כשנתיים לפני פטירתו לא אמר דרשה בשל חולשתו, בכל זאת החליטו ראשי ה"חברה קדישא" לתת לרב את המטבעות. כשמסר הגבאי של הח"ק את המטבעות לרב אמר לו רבי קאפיל: כפי שאני רואה נכון הוא הפתגם כי "שתיקה שווה זהב".

בדרשה אחת שנשא בז' אדר אמר, כי ישנם שני אופנים שאפשר לבוא לעזרת העני, א. בחייו – לתת לו לחם לאכול ובגד ללבוש. ב. אחרי מותו לקברו ולהספידו. על זה אמרה התורה הק' "כי ימוך אחיך עמך והחזקת בו" לא בענייני מות בלבד, אלא "וחי עמך" כל זמן שהוא חי ג"כ תחזיק בו. החברא קדישא צריכה לדאוג גם לעניים החיים (כי עני חשוב כמת) וגם לעניים המתים. ולכן נקראת חברא זו בשם "חברה קדישא" לרמז שלא לבד "אחרי מות קדושים אמור" אלא ג"כ בחיים "קדושים יאמר להם". (ליקוטי שמואל)

השגחה פרטית

"וכי תאמרו מה נאכל... וצויתי את ברכתי לכם"

סיפור נפלא סיפר הגאון רבי אשר וייס שליט"א: הדבר אירע לפני שנים אחדות בעיר מנצ'סטר שבאנגליה, מן הראוי להקדים ולומר שגם בסיפור זה מדובר כפי הנראה באדם שמצטיין במיוחד במידת הביטחון, ולפיכך התנהגותו אינה יכולה להיות סמל לרבים. מכל מקום, טוב לשמוע שגם בדורנו ישנם בעלי מדרגה כזו.

אברך תושב העיר הקדיש את כל עתותיו לתורה, ולמד בהתמדה עצומה. גם כאשר המשפחה הלכה וגדלה בס"ד, המשיך האב לשקוד על

מפעלים גדולים ועוד נכסים רבים למשפחה הגדולה ביותר בעיר. "בדקנו במרשם התושבים" אמר לו השופט "מצאנו שמשפחתך היא הגדולה ביותר". אמנם עד לפני שבועיים הייתה בעיר משפחה נוספת של שנים עשר ילדים אך הבן השלוש עשרה שנולד לכם לאחרונה הפך אתכם למשפחה הגדולה, לכן לכם מגיעה הירושה!" אין ספק, כי האדם צריך את מידת ההשתדלות, אך עם כל זה להתפלל לה' שיעזרהו ויצליחו בכל ענייניו.

(אור דניאל)

דרשה בפרשה

"וקראתם דור בארץ"

שמעתי ווארט, אימרה, מהמיטעלע בעלזער רב, רבי יששכר דב זצ"ל, ויש בו עומק כה רב! תשאלו: מהיכן מגיע אלי ווארט של הרבי מבעלז? הו, זה סיפור ארוך—

לאחר מלחמת העולם השנייה שוחררנו מסיביר, והתגלגלתי לאוזבקיסטאן שבמזרח דרום רוסיה. הטשיבינער רב, ה"דוב מירשים" זצ"ל, שהיה מגדולי הדור, יחד עם עוד רבנים חשובים, נשארו בסיביר. מאמצים רבים נעשו לחלץ את הרב מטשיבין, אך השלטונות לא אפשרו בשום פנים ואופן להגר מ'גן העדן' הקומוניסטי, בדאגתם, לבל יתגלה אלו פנים יש ל'גן עדן' זה...

מובן שהשלטונות, שהכפירה במלכות שמים היתה מעיקרי שיטתם, לא הרשו להתכנס בבתי כנסיות, וכל התכנסות נחשבה בעיניהם כחתרנות ופעילות נגד המהפכה שלהם. ואנו, בסכנת נפשות, ארגנו מנין בסתר ולמדנו תורה.

יום אחד הופיעו במנין שלושה יהודים מזוקנים, והודיעו בשמחה שהמאמצים נשאו פירות, השאה הפרסי בעצמו התקשר לסטאלין, וודן ברית המועצות, שיאפשר לרב מטשיבין לעבור לארצו, ומשם הדרך פתוחה לארץ ישראל. יש רק בעיה אחת: את אישור היציאה עבורו אפשר להשיג אך ורק במוסקבה. אין אפשרות לעלות לרכבת ולנסוע למוסקבה בלי אשרת מסע מהשלטונות, והם לא יניקו אשרת מסע לצורך זה. אדרבה, המבקש מסתכן במעצר: מאין לנו המידע? כי דבר זה הרי בידוע, כי אם מצוי אתה בקשרים עם חוץ לארץ

שיטת רשב"י

דבר שאינו מתכוין פטור

אינו מתכוין בהא דאם אדם אמר בטעות ביום ל"ג בעומר לפני שספר ל"ג בעומר, חשבתי ע"ד צחות דהנה כתבו הספרים (עי' שו"ת מהרש"ם ח"ב בהקדמה) דביום היארצייט ההלכה היא כבעל היארצייט, והנה לרשב"י העיקר הכונה א"כ י"ל לרשב"י אם אומר ל"ג בעומר בלי כונה למצוה, ודאי לא יצא יד"ח, ושפיר יצטרך לספור שוב. (באור פניך)

דרך צחות ל"ג בעומר

ולא ידע איש את קבורתו

י"ל בדרך צחות מה איכפת לו להבורא ית' אם ידעו בני מקום קבורת משה רבינו וילכו שם להתפלל, וי"ל כמו שרואים בימינו ההתעוררות הגדול ליסע למירון על ל"ג בעומר שבאמת הוא דבר גדול מאד, אבל רוב מאנשים האלו אינם פותחים את הזה"ק בכל השנה ואינם מדברים בתורת רשב"י, ואפ"ל במאמרותיו בש"ס אינם עוסקים, והם סוברים שיוצאים בזה שנוסעים על קברו, וע"כ חשש הבורא ית' שבאם ידעו מקום קברו של משה, אז לא יפתחו גם חומש בכל השנה, וע"כ לא ידע איש את קבורתו, ואין יכולים לדבק במשה רבינו אלא ע"י התוה"ק. (גר לצדיק עמ' שר"ז)

הקבצן שנתן

וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו

הגה"ק מוה' לוי יצחק זצ"ל מבארדיטשוב בא פ"א לבית גביר א' שנודע לכילי וקמצן גדול וזה כבדו מאוד. אך בשאלו את הגה"ק לאיזה דבר הוא בא לביתו לא ענהו והלך לו. כן עשה איזה פעמים. עד שלב הגביר חרד מאוד ויתמה על החפץ, ובבוא הרה"ק עוד הפעם אמר לו רבינו איני מניחו עד שיאמר לי מה הוא ועל מה זה. ואז ענהו הרה"ק דע כי חז"ל אמרו כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע [יבמות סה:] והנה אנכי צריך למעות לצורך מצוה. אך רציתי לקיים מצוה זו שלא לומר כי ידעתי שלא תשמע, וא"כ אם אשב בביתי ממילא לא אוכל לאמר לך ולא אקיים המצוה בפועל, ולזה באתי לביתך שביכולתי לאמר ועכ"ז אינני אומר וקיימתי בנפשי מצוה זו ומיד לקח הגביר כסף הדרוש מאיתו ונתן להרה"ק, ואז אמר לו הרה"ק עתה כבר אמרתי וקיימתי ב' המצות והבן. (דעת זקנים)

התודה. גם זה בכלל "הווה רך כקנה", לבטל רצונך מפני רצונו. (מתוך הגדה של פסח – והגדת)

ויתור לזולת

הסיפור שלי ראוי לפרסם לקראת ההילולא של רשב"י. בני המשפחה שלי רצו שאשאר בבית בליל ההילולא של רשב"י כדי שנשמח ונרקוד יחדיו עם הילדים הקטנים סביב המדורה השכונתית ונסעד יחדיו, ואחרי זה לא אכפת לה שאסע למירון להתפלל, ללמוד ולהמשיך ישועות עבורנו ועבור כלל ישראל.

אך מה אעשה, שאת הכרטיס לאוטובוס כבר רכשתי, ובשעה כה מאוחרת אין סיכוי להשיג כרטיסים, שהלוא הכל כבר נמכר מראש. נזכרתי בסיפור של אחד מגדולי הדור הקשור בעבותות אהבה לרשב"י ואף כתב כמה וכמה חיבורים בתורת הסוד. באחד משיעוריו עלה הנושא של העלייה למירון, ואמר הרב שבהיותם זוג צעיר מבורך בילדים קטנים חפצו ב"ב לנסוע לרשב"י להעתיך בתפילה, והרי גם הוא רצה מאוד, אלא שהוא נקט במידת הוותרנות ונשאר עם הילדים הקטנים, וב"ב נסעו למירון להתפלל. ובבית, כך סיפר, הדליק נר לכבוד רשב"י וישב ללמוד את הזוהר הקדוש בין טיפול בילד האחד למשנהו. כך היה מנהגו כמה וכמה שנים, עד שגדלו הילדים ונסעו כל המשפחה יחדיו מירונה.

עד כאן הסיפור שזכרתי. עכשיו עשיתי חשבון פשוט וקל: אם צדיק זה ויתר כמה שנים לעלות מירונה, אז אני, שרק קניתי כרטיס, לא אוותר!?

ויתרתי, והייתה שמחה גדולה באותה שנה לכל המשפחה, וגם לי היתה הארה מיוחדת. בגמר הריקודים והארוחה, כבר היתה שעה מאוחרת בלילה. סיימנו להשכיב את הקטנים ופרשתי לי לסלון לפינת, הדלקתי נר ופתחתי את ספר הזוהר כפי שעשה רבי ומורי משך כמה וכמה שנים. אמנם איני מתקרב למדרגה שלו, אך ניסיתי. למרות שחשתי צביטה בלב המשכתי ללמוד בזוהר הקדוש.

ניגשתי למטבח להכין לי כוס שתיה חמה, והפלאפון שלי מצלצל פעם אחר פעם. עניתי לשיחה ועל הקו היה חבר שחודשים לא שוחחנו ושאלה בפיו: "האם אתה רוצה להצטרף אלי לנסיעה לרשב"י? אני רוצה לנסוע ברכב שלי אבל אני מעדיף לנסוע עם חבר שיש לו רישיון כדי שאם אתעייף הוא יחליף אותי בנהיגה..."

לשמחתי לא היה גבול. הרי כל כך חפצתי לנסוע ולא היה לי שום מוצא בדרך הטבע, והנה טלפון מחבר, המבקש שאצטרף אליו ברכב חדש ונוח. נסענו, התפללנו, וחזרנו בשלום ובשלווה...

– הרי זו סיבה מספקת שתאסר בעוון ריגול...

הצעד הראשון שהתבקש היה לוודא שהסיפור נכון. פניתי אליהם ושאלתי מנין להם המידע. רב היה החשש שאלו שוטרי חרש, קומוניסטים יהודים פעילי הייבסקציה, המבקשים להפיל את אחיהם. הם ענו לעומתי, שהם בקשר עם הרב מטשיבין ועם פעילי החילוץ, אלא שקצרה ידם להגיע למוסקבה.

אמרתי להם: "הרב מטשיבין כולו תורה. אם אתם בקשר עמו, ודאי שמעתם מפיו דבר תורה".

אמרו: "אכן, גם את מצבו הגדיר בדבר תורה. ואז סיפרו לי מפיו אמרה ששמע מפי הרב מבלז זצ"ל, בפסוק: "קול ה' יחיל מדבר, יחיל ה' מדבר קדש" (תהילים ט, כט). לאמר: ידוע שהעולם נחלק לשליש ישוב, שלישי ים, ושליש מדבר (תוספות פסחים צד ע"א). הים אינו מקומם של בני אדם (נדרים ל ע"ב), אבל המדבר הוא חלק מהיבשה. והמדבר בא בטענה: ריבוננו של עולם, למה אגרע? מדוע בישוב נשמע קול תורה ותפילה, דיבורי קודש, ואילו אני מקום חיות רעות וגדודי לסטים! וזהו שנאמר: "קול ה' יחיל מדבר". ייחולו וכיסופיו של המדבר, שישמע גם בו קול ה'. ובאמת זהו גם ייחולו של הקדוש ברוך הוא, שהמדבר יתקדש: "יחיל ה', מדבר קדש!"

ואמר הרב מטשיבין: לכל אדם יש בחייו תקופות "ישוב" ותקופות "מדבר". בעת הטובה, אין זו רבותא שהוא לומד ומתפלל כדבעי. אבל עליו לראות שתקופת המדבר שלו לא תהיה מקום חיות רעות וגדודי ליסטים, שממה ותוהו, אלא: "מדבר קדש!"

איי, ומי כרב מטשיבין הפך את תקופת המדבר, גלותו בסיביר, ל"מדבר קדש", וכתב את חידושו על פיסות נייר אריזה שליקט בשקידה...

ידעתי, אפוא, שאינם סוכני חרש המבקשים להפילנו, וקיבלתי על עצמי לנסוע למוסקבה ולהשיג את אישור היציאה. הכיצד? נפלאות ההשגחה הפרטית: באוזבקיסטן נשאתי את אשתי, ילידת מוסקבה. לשם כך נצרכו אישורים ממרשם התושבים שם. החלטנו לוותר עליהם, די לנו בסידור קידושין, לא נהיה רשומים כנשואים. עתה היה בידי נימוק מצוין לנסיעה למוסקבה: לקבלת האישורים לצורך אישור הנישואין. היו עוד עיכובים שנפתרו בניסים, ואין כאן מקומם. סוף דבר הענין סודר, ובערב פסח תש"ו היה הרב מטשיבין בארץ ישראל.

כשהגעתי לארץ ישראל ועליתי לבקרו, קם למזוג לי כוס קפה, באמרו: אני חייב לך הכרת הטוב. תשאלו: איך הסכמתי שגדול הדור ישרתני? כך לימדוני: אם מישהו חש צורך להביע לך תודה, החסד שאתה יכול לעשות עימו כעת הוא לקבל את הבעת

בדרך צחות

ובי ימך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו

הממציא מעות לעני בשעת דוחקו עליו הכתוב אומר אז תקרא וד' יענה (יבמות ס"ב). ונ"ל ד"ל ע"ד הצחות כי מלוה ד' חונן דל וא"כ מי שחונן דל הוא מלוה לד' כי פרע חובו של הקב"ה ליתן לזה העני לחם וכביכול הוא עבד לזה לאיש מלוה והוא הנתבע וצריך לענות חובו להמלוה וזה שאמר הכתוב אז תקרא וד' יענה לך חובו והבן: (שיחת חולין של ת"ח)

מידת הביטחון

ובי ימך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך: אל תקח מאתו נשך ותגבית ויראת מאלקך וחי אחיך עמך

כתב בכלי יקר: וזיל בתר טעמא כי עיקר טעם איסור הריבית הוא לפי שהוא מסיר מדת הבטחון מן האדם כי כל בעל משא ומתן עיניו נשואות אל ה' לפי שהוא מסופק אם ירויח או לא אבל הנותן בריבית ריוח שלו ידוע וקצוב וסומך על ערבונו שבידו ומן ה' יסיר לבו. ומה שגם הלוח עובר בלאו לפי שהוא מחטיא את המלוה ומסירו מן מידת הבטחון כנוודע מדבר המלוים בריבית שרובם מקטני אמנה ואבירי לב הרחוקים מצדקה, מצד כי אין בטחונם בה'. ומה שמותר ליתן בריבית לעכו"ם לפי שכל עכו"ם חזקתו שהוא אלם וגזלן אפילו אם הוא כבוש תחת ידך מ"מ דרכו לבא בעקיפין, ואפילו אם ערבונו בידו לעולם אינו בטוח לא בקרן ולא בריוח וע"כ תמיד עיניו נשואות אל ה' להצילו מידו וזה טעם איסור הריבית בכל מקום. ומה שהזכיר העני דיבר הכתוב בהווה כי סתם עני מוכרח ליקח בהלוואה, ועוד שסד"א שאם הלוח עני אינו עובר כי ההכרח הביאו לזה קמ"ל שאפילו הלוח עני עובר בלא תשימון. וע"כ נסמכה מצוה זו לפרשת השמיטה כי גם טעם השמיטה הוא כדי שששים בטחונינו בה':

נביא כאן מעניין הביטחון כפי שמסופר בספר "האיש על החומה" תהלוכות חייו של הגרי"ח זוננפלד זצ"ל:

גודל מידת בטחונו, לא נמנע הגרי"ח מלהשתדל בתפלה ובעשייה שגם אשתו ובני ביתו לא ישימו מבטחם אלא בהקב"ה.

בימי מצוקה, שהוא והרבנית חיו חיי צער ורעבו לחם, הצטער מאד בצערה ולא היה יכול לראות בצרתה ודאגת לבה. אז נשא עיניו לשמים ואמר: "רבוננו של עולם, להתפלל שתזמין לי מומן איני יכול ואיני רוצה, כי מתנת חנם לא אקבל. ולבקש שאמצא אבידה איני רוצה, כי ע"י כך תצטרך לצער אחד מבריותיך, וזה אינני רוצה אפילו מגוי, כי אינני מבקש שגוי יאבד בכדי שאני אמצא, משום

שאיני רוצה להיבנות מצערו של שום בריה בעולם, ואפילו מנכרי. אלא מבקש אנכי שתתן מדת הבטחון בלבה של הרבנית, ואם תמלא בקשתי זו, נמצא אני נהנה ואין העולם חסר כלום, וה' שמע תפלתי, וכל ימיה לא התאוונה על חוסר פרנסה.

רק פעם אחת ויחידה פקעה סבלנותה של צדקנית זו, ולבה האמהי נכמר למראה עוללה המבקשים לחם והיא לא יכלה למלאות את מבוקשם. וכך סיפר הישיש רבי ישראל יעקב ברנשטיין:

גרים היינו בשכנותו של רבי חיים שנים רבות, באחד הימים בשעת הצהרים הקישה הרבנית אשת רבי חיים על דלת ביתנו, ושאלה בעצב ובבישנות, אם נוכל להשאיל לה ככר לחם לארוחת הצהרים.

ויהי הדבר לפלא, כי מימיה לא נהגה הרבנית לשאול משכניה מחוט ועד שרוך נעל, וביחוד צרכי אוכל. נגשתי לארון הקיר ובחרתי ככר לחם אפוי היטב, מעשה ידי בני ביתי שנהגה לאפות בעצמה את הלחם, והושטתי אותו לרבנית. תוי פניה של הרבנית העידו שרוחה נסער בקרבה. ומכיון שראיתי בכל הענין מקרה יוצא דופן, גברה סקרנותי ועקבתי אחרי הרבנית עד לתוך ביתה.

כשנכנסתי אחרי הרבנית ראיתי שרבי חיים מסב ליד השולחן שותק ומכונס, שוהה ומצפה למה שתיגיש לו אשתו.

הגישה לו הרבנית את הלחם שזה עתה השיגה מהשכן. ואחרי שרבי חיים פרס כדיון וברוך ברכת המוציא, אמרה לו:

"רצייתי להטעימך הטעם כשאין לחם בבית, למען תרגיש בצערי ובצער הילדים שאין לי במה להשביע רעבונם". באמרה מלים אלה פרצה בבכי מר, והוסיפה: גם לחם זה שעליו בצעת עתה שאול הוא מאת שכננו ר' ישראל יעקב.

הצטער מאד רבי חיים על סעודה זו שאינה מספקת, ועוד שהלחם לא משלו הוא, דבר שנגד את הנהגתו, כי מעולם לא שאל דבר מאחר.

דחק עצמו ואכל שיעור כזית שיוכל לברך עליו ברה"מ"ז דרבנן, אכל ולא שבע כי לא רצה לשבוע מסעודה שאינה שלו.

כל אותו זמן שרבי חיים סעד את סעודתו הדלה וברך בכוונה ברכת המזון, עמדה הרבנית בפנינת החדר השני, כשדמעוניה גרות על לחייה ואינה יכולה לשלוט ברוחה.

צערה של הרבנית, ורעבון ילדיו, נגעו מאד ללבו של רבי חיים, ועם גמר ברה"מ"ז אמר, כפונה אל עצמו: "אמנם נדמיתי שגם לה יש מדת הבטחון כמוני, אבל עכשיו שאין הדבר כן, יש לצאת ולחפש פרנסה".

ובדברו בדברים האלה שם את ה'דזובע' שלו על כתפיו, קם ויצא מן הבית "לחפש פרנסה".

אני, שהכרתי את רבי חיים כאיש מופת מהרבה מקרים אחרים, גבר בי יצר

הסקרנות לעקוב ולראות איך "מחפש" רבי חיים פרנסה.

הוא עולה במדרגות הרחבות במעלה השכונה, ואני מצדד עצמי בקרבת הקירות בכדי שלא ירגיש בי, רבי חיים סובב מימיה פונה לצאת מהשער שע"י בית החולים "משגב לדך" בסמטא הפונה למיידאן, ואני בעקבותיו. הוא עושה כמה צעדים מחוץ לשער ומהלך בכיוון לרחוב המיידאן, ואני אינני מסיר עיני אף לרגע מתנועותיו.

לפתע הבחנתי שרבי חיים מתכופף. לא שלטתי ברוחי וזרזתי את צעדי בכדי להמצא בקרבתו, בטווח ראייה, והנה אני רואה שהוא מרים מהארץ שני נפוליון זהב.

רק עתה כאילו הרגיש בי, ויפן אלי בשלוות רוחו ויאמר: "נו אפשר כבר לחזור הביתה יש לי ב"ה כבר פרנסה..."

(האיש על החומה)

שמיטה בעכו"ם

לך לאכלה

פירות שביעית הם "לך לאכלה" – לא לבהמה וגם לא לעכו"ם. אין לתת להם פירות שביעית לאכילת אדם.

מספרים א געוואלדיגע מעשה על צדיק אחד מצדיקי ירושלים:

כיום יש בסביבתנו עובדים זרים גוים, פילפינים או רומנים. גם אצלם בבית, עבדה גויה מחו"ל בנקיון. פעם אחת באמצע היום אמרה המשרתת לרבנית כי לקראת הערב היא מתעתדת לשוב לביתה לחו"ל.

הרבנית השתוממה ותממה: "מדוע לא אמרת לי כמה ימים קודם לכן, הייתי דואגת לעצמי למישהו אחרת?" היא התנצלה ואמרה כי עליה לשוב בדחיפות לחו"ל.

"אם היית אומרת לי קודם לכן, הייתי נותנת לך מתנת פרידה", אמרה הרבנית, אך הגויה בשלה: "נכון, אבל קיבלתי הודעה פתאומית שעלי לנסוע, אין לי זמן לכלום, אני מוכרחה לצאת". ארזה את חפציה ועמדה לצאת מהבית.

"את יודעת מה? קחי לך תפוח לדרך" – אמרה הרבנית ונתנה לה.

היא נטלה את התפוח ויצאה ב'שלום'. לאחר כמחצית השעה הגיע הרב הביתה. היא סיפרה לו על המקרה המוזר, שהגויה יצאה והלכה ללא הודעה מוקדמת, וגם סיפרה שנתנה לה תפוח – כיון שלא היה לה משהו אחר לתת לה כמתנת פרידה.

"מה עשית?" נבהל הרב, הרי התפוח הוא מפירות שביעית שאסור לתת לגוי! אנא, מהרי בעקבותיה וטלי את התפוח מידיה. לפי השעות, יש סיכוי שהיא עדיין בתחנת האוטובוס".

הרבנית רצה אחריה לתחנה ובדיוק "אויף צו להכעיס", היא כבר לא היתה בתחנה, כנראה עלתה לאוטובוס שעמד עדיין בתחנה. הרבנית הצדקת

לא התמהמה, אם אסור אז אסור, שילמה עבור כרטיס באוטובוס ועלתה עליו. היא החלה לחפש את הגויה בשורות הנוסעים באוטובוס והנה ראתה אותה ממרחק – במושב האחורי בסוף האוטובוס.

המשרתת הגויה, רק ראתה את הרבנית באה לקראתה, הוציאה מיד קופסת תכשיטים שגנבה, זרקה לעברה באמרה: "קחי, קחי..." פחדה שמה יקראו למשטרה.

הרבנית, כמובן לא ידעה כלום מהתכשיטים. הגויה היתה בטוחה שבגלל כך היא רודפת אחריה... אבל הרבנית לא התבלבלה וביקשה: "גם את התפוח תני לי!" למדנו ושיננו, כי אין לתת לגוי פירות שביעית, וכי שומר ה' את כל אוהביו. (יחי ראובן)

מעשיות ל"ג בעומר

קפידא על מי שצוה לכבות הנרות

בבית הכנסת הגדולה שבעיר לבוב הדליק השמש הרבה נרות ביום ל"ג בעומר לכבוד התנא הקדוש ר' שמעון בר יוחאי ככל אשר אנחנו עושים היום בכל תפוצות ישראל.

פעם אחד כאשר בא הגבאי של בית הכנסת וראה השמש מרבה בהדלקת הנרות, קצף עליו מאוד, ויאמר למה תרבה בהוצאות יתירות הלא הוא ככל המון התנאים הקדושים ואין אנו מדליקים מאומה ביומא דהלולא שלהם, נתן צו לכבות הנרות, וכן עשו מיראתם אותו, לא עברו ימים והנה הגבאי הלזה נחלה ולא הוציא שנתו ר"ל, ומיום ההוא המנהג בביהכ"נ להרבות בנרות יותר מדאי לכבוד התנא הקדוש רבי שמעון בן יוחאי זי"ע ועכ"ו אמן.

(ספורי אנשי שם אות א')

הרה"ק משינאווע ראה בספר הגלגלים שלא יסע למירון

כשביקר רבינו [הרה"ק משינאווע זי"ע] בארץ ישראל, רצה לנסוע למירון. לפני זה ניגש לארון הספרים לקחת איזה ספר, ונפל מתוכו ספר הגלגלים מר"ח וויטאל [שהיה אז עוד בכת"י כי לא נדפס עד אז רק ל"ה פרקים הראשונים, וכשחזר רבינו מא"י הדפיסו בשלימותו בשנת תרל"ח] ונפתח. הסתכל רבינו בהספר בהדף שנפתח, וראה שכתוב שם (בהסימן ס"ד) בזה"ל:

גם זה מצאתי מכ"י מור"י זלה"ה ולא הבנתי כוונת הדברים, וז"ל: ישמעאל בן אלישע ר' גמליאל בנו של ר' יהודה הנשיא רבינו ניסים ורבינו סודרוס ר' חנינא בן רוסא ר' יהודה חסיד, גמילות חסדים, הוכח תוכיח, הרהורי עבירה, נפל ממנו ספר או נפל לפניו, ונתחיל עתה בעינן קרח ולא יבינהו עד ראותו תיקון ששי, הוא נתקוטט עם אביו עד אשר קללו אביו, אין ראוי לילך למירון

ולא לטבריא ולינותן בן עוזיאל טוב מאוד, וכבר נגזרה גזירה [עכ"ל].

ואמר רבינו שהוא גלגול מר' גמליאל, ואביו הרה"ק מצאנו הוא נשמת רשב"ג, ולא הלך למירון. אחר כך נתוודע שאנשים מסוימים שכרו ערלים להרוג יהודי עם זקן אדום וכך וכך תוארו שיסע על דרך מירון, וכוונו על רבינו. הערלים תפסו יהודי אחר והכוונו, ולבסוף ראו שטענו והניחוהו לנפשו. והודות הרמז מספר הגלגולים ניצל רבינו מידם, ביום חמשה עשר באב שלאחריו נסע רבינו למירון.

(י"ג אורות ח"א דף קכ"ח)

*

פעם אחת היה פחד נורא מן הערביים שרצו לבטל ההילולא דרבי שמעון בר יוחאי זי"ע בל"ג בעומר, והיה נראה כל הלילה ממש אש בוערת בתוך ביתו של הרב [הסבא קדישא אלפאנדי זי"ע] ופחדו לדבר, וביום השני שלח הרב אחרי היהודים ואמר להם עלי ועל צווארי תוכלו לסמוך ולעשות ההילולא רבא כנהוג, וכן היה, באין פוצה פה ומצפצף.

(מסעות ירושלים תולדות הסבא קדישא דף רי"ח)

חלם שיעלה למירון

בספר ימי שמואל מסופר עובדא על הגה"צ רבי שמואל העליר זצ"ל רבה של צפת, שבערוב ימיו אמר למקורביו לפני ל"ג בעומר כי השנה לא יוכל כנראה לעלות למירון לציון הקדוש מפאת חולשתו וקושי טלטול הדרך בחמורים וכו'.

והנה ביום ל"ג בעומר מוצאים אותו שהגיע למירון לציון הרשב"י, שאלוהו הרי אמר שלא יעלה, השיב להם כי ראה בחלומו שאומרים לו את לשון הכתוב בעזרא (י' ח') "וכל אשר לא יעלה בית אלוקים רכושו יחרם", על כן היה מוכרח לעלות.

(ציונים יקרים דף צ"ט)

*

סיפר מרן אדמו"ר מוהר"א זי"ע מזוועהיל כי באחת השנים נסע עם זקנו מרן אדמו"ר מוהרג"מ זי"ע למירון לרגל ל"ג בעומר והוא עודנו ילד. כיון של"ג בעומר חל באותה שנה במוצ"ש, נסעו כבר לשבת מירונה. בשעה מאוחרת בליל ש"ק הורה רבינו מוהרג"מ לנכדו לעלות יצועו. כאשר הביט מוהר"א לכל צד ותר בעיניו אחר מיטתו שאינה, אמר לו זקנו בדרך צחות: "נו, התכוונתי למיטה שמברכים עליה בורא פרי האדמה..." (דהיינו לישון על האדמה).

(יסודי עולם עמ' 89 בהערה)

ל"ג בעומר – יו"ט

א' שאל להגאון הקדוש בעל ה"סדרי טהרה" ו"אורחות חיים" מראדזין זצ"ל אם ל"ג בעומר הוא יו"ט וגם אם נמצא מזה רמז בתורה, והשיב יש ויש מזה רמז בתורה בפ' מצורע פרשה מ"ו פסוק י"ג, דהנה זה ידוע דימי הספירה רומזים על טהרה, וזה שאנו מתפללים לטהרנו מקליפותינו ומטומאתינו,

וכ"ז נרמז בתוה"ק בפרשה הנ"ל כי מפסוק י"ג וכי יטהר הזב וכו' עד פסוק ט"ז נמצאים מ"ט תיבות שרומזים לימי הספירה כנ"ל, ומעתה מצאנו ראינו גם רמז נכון בהערתינו בפרשה הנ"ל אודות ל"ג בעומר שנקרא יו"ט כי כשתמנה התיבות מן הפסוק י"ג וכי יטהר וכו' אחת ואחת תמצא תיבה הל"ג "מועד" דו"ק ותשכה, והוא כפתור ופרח ודפח"ח ושי"י.

(הבאר, אדר תרפ"ה, סימן ע"ו)

ביאת משיח בל"ג בעומר

שמעתי מהרה"ח ר' משה פאק נ"י ששמע פעם מהרה"ק (בעל "צבי לצדיק") מבלאזשוב בעיר ריישא בסעודת ל"ג בעומר שדיבר בהתורה מביאת משיח צדקינו, ואמר אז בזה"ל, איך קען דאך נישט זאגען ווען, אבער ס'דאכט זיך מיר זיכער אז ווען ס'זועט זיין וואט עס זיין אין ל"ג בעומר. [-] אני לא יכול לומר מתי, אבל נראה לי ברור, כשיהיה, זה יהיה בל"ג בעומר].

(שיח זקנים ח"ב, ע' רמ"ז)

בר יוחאי

שמעתי מהר"ר שמשון האפמאן נ"י בשם הגאב"ד דלונדון מוה"ר ח"ה פדווא זצ"ל, שאמר בסעודת הלולא דרשב"י, ליישב התמי' שבפיטו בר יוחאי (המקובל ברבבות אלפי ישראל, וסודו גדול ונורא, כמבואר בספרו של הרא"ז מרגליות זצ"ל מחכמי ומקובלי ירושת"ו, והגה"ק מוהר"מ מראזוודוב זצ"ל קיבל סודו מאא"ז הדברי חיים מצאנז זי"ע, איך לשבץ כל בר יוחאי בתיבה שלו, ואין אתנו יודע עד מה), מדוע רש"ב הזכיר את שמו הפרטי של התנא רשב"י, שמעון, כי אם בהיותו בר יוחאי, שלכאורה זוהי זלזול בכבודו ח"ו, כמו בן זומא ובן עזאי, ובן עמרם וכו'. אמנם המשורר ללמדנו בא, שהלא כל אחד מאתנו רוצה שבניו יהיו לכל הפחות א' קליין ר' שמעון'לי, ועי' ביצה דל"ח כל אימא דתילוד תילוד כוות' דר' שמעון עיי"ש. אבל יסוד הדבר תלוי בהתנהגות האב, שהבן יראה לפניו אב כמו יוחאי, למשל, דוגמא ח' של תורה עבודה וגמ"ח, א לעבדיגע מוסר ספר, וכו' וכו'. ודפח"ח [עייין ספה"ק שפת אמת (פר' בשלח) לאא"ז הרה"ק ר' פייביש מברעזאן, בשם הר' שלום מבעלזא זצ"ל שפירש הפסוק אלוקי אבי, שכל אחד צריך לראות בדבר שבניו יוכלו לומר אלוקי אבין].

(י"פה שיחתן ח"ב, עמ' ל')

בר יוחאי נמשחת אשריך

בשנת תש"ל בער"ח אלול, ביקר הרה"ק בעל "בית ישראל" מגור זי"ע אצל הרבי (כ"ק מרן אדמו"ר ה"אמרי חיים" מויז'ניץ) זי"ע, ששהה אז בהר כנען. הוא שאל אם הרבי מרוצה בצפת? ענה לו הרבי שני דברים א. זה הרי בגליל מירון וצריכים להיות מרוצים. ב. נמצאים כאן ליד רשב"י ובוודאי אנו מרוצים. על ר' שמעון הרי נאמר "בר יוחאי נמשחת" משחו אותך במידה זו של "אשריך" שתמיד טוב לך.

הרבי סיפר את הסיפור שהרבי ר' שמלקא ואחיו בעל ה"הפלאה" הגיעו אל המגיד ממעזריטש ושאלוהו איך ניתן לקיים מאמרם ז"ל (ברכות נד) חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה? שלח אותם המגיד אל הרבי ר' זושא. הם מצאוהו מאחורי התנור כשהוא אומר תהלים. לכם קוראים ר' זושא? שאלוהו. כן, השיב להם ר' זושא. הרבי שלח אותנו אליך לשאול אותך איך אפשר לקיים חייב אדם לברך על הרעה כשם שהוא מברך על הטובה? הרבי שלח אתכם אלי? איך זה יכול להיות? זאת הרי אפשר לשאול רק אחד שפעם היה לו רע, לי הרי תמיד טוב. ע"פ זה פירש הרבי את הפסוק (דברים כו, יא) "ושמחת בכל הטוב" השמחה היא כשכל דבר הוא טוב.

המשיך האדמו"ר ה"בית ישראל" מגור זי"ע ואמר, שאצל רשב"י היתה זו אותה בחינה. וכפי שמצינו (שבת לג:): שלאחר ששהה י"ג שנה במערה בלי בגדים בתוך החול ולמד תורה. כשיצא היה כל בשרו מלא בקעים וסדקים. וכשהוא בא אל חותנו ר' פנחס בן יאיר, אמר לו ר' פנחס אי לי שראיתך בכך! השיב לו ר' שמעון "אשריך" שראיתני בכך! גם במצבו הקשה עם בשרו הסדוק היה אצלו בבחינת "אשריך". וזה בר יוחאי נמשחת אשריך" שתמיד היה לו טוב.

וסיים: כשנמצאים כאן ליד ר' שמעון הרי בוודאי תמיד טוב. רבינו התפעל מאד מדברי הק'.

(בטאון ויזניץ, אייר תשס"ד, ע' 32)

נעשה אדם נאמר בעבורך

...פעם, מילא [האמרי חיים] מויזניץ זצוק"ל] אחרי בקשת חסידי בעירנו ובא מגרוסווארדין לשבות בעיר פעטראשען. היה זה ביקור חשוב בתולדות קהילתנו. עשרות יהודים נסעו לקראתו עד קלונזבורג והצטרפו לפמליא של האדמו"ר. בין מלוויו היה גם חתנו, הרב ר' יהודה, האב בית דין של קהלת קלונזבורג. מאות אנשים נשים וטף מכל הסביבה יצאו לקראתו וקבלו את פניו בכבוד מלכים בתחנת הרכבת...

... למחרת, היה ל"ג בעומר, והגבאי של בית המדרש המרכזי, ר' מאיר שטיינמץ, שהיה מחסידי וויזניץ, ערך סעודה חגיגית לכבוד ההילולא של רבי שמעון בר יוחאי זיע"א ולכבוד הרבי והאורחים הנכבדים אנשי המעשה, חסידים תלמידי חכמים ועסקני צבור, שהגיעו מכל המחוז. היתה זו אחת מהסעודות הנדירות ביותר שהשתתפתי בהן מימי.

האדמו"ר בנוסף לדברי התורה המבריקים שאמר בעניני דיומא, סיפר במלים נרגשות ביותר על הילולא של התנא רבי שמעון בר יוחאי במירון, שהוא השתתף בה, לפני מספר שנים, כשביקר יחד עם משלחת רבנים מטראנסילבאניא בארץ הקודש. מכיון והאווירה בסעודה זו היתה לבבית

ומשפחתית, מסר הרבי לא רק את דברי התורה של בעלי הקבלה מעיה"ק צפת טבריא וירושלים, שהשמיעו בליל הדלקה במירון, אלא גם את השירים ואת המנגינות שאחינו הספרדים שרו בעת הריקודים. הרבי מסר את הדברים בהתרגשות ובגעגועי נוסטליגיא כ"כ גדולים שענינו ועיניו המקשיבים זלגו נחלי דמעה. בסיום הסעודה, הוצאו השלחנות והספסלים מהחדר והצבור יצא במחול לקול המנגינות הקדושות מארץ ישראל. תוך הריקוד, ניגש אלי הרבי, הוציא אותי ממעגל הרוקדים ולחש באזני: "אתה, בתור "מרא דאתרא", משוחרר..." והושיב אותי לצדו במרכז המעגל...

...בסעודת ל"ג בעומר, כשהמסובין שרו במקלה את הפיוט "בר יוחאי" ובו חרוז "נעשה אדם נאמר בעבורך" אמרתי לפרש את הכוונה בדברים האלו לאדמו"ר מויזניץ (שליט"א) [זצוק"ל], שהנה איתא בגמרא (מס' עירובין, י"ג) נמנו וגמרו, נוח לו לאדם שלא נברא, וכותב המהרש"א שמנו העשין והלא תעשין וראו שרבו הל"ת על העשין ועלול האדם יותר להפסיד מלרוויח, לכן גמרו טוב שלא נברא משנברא. אולם, אם כך הדבר, נשאלת השאלה, למה ברא ה' את האדם, הלא כתוב מאתי לא תצא הרעות. ומתמצים, כי אם האדם חוזר בתשובה אז לא זוכרים לו עוד את החטאים שעבר אלא את המצוות שקיים אותן ואז האדם לא מפסיד אלא מרוויח. והנה בעל המאמר דאם עושה תשובה לא יזכר לו הרע, הוא רבי שמעון בר יוחאי, כמ"ש (קידושין דף מ') רשב"י אומר אפילו רשע גמור כל ימיו, אם עשה תשובה באחרונה אין מזכירין לו רשעתו עיי"ש, אם כן, שפיר אמר בעל הפיוט: "נעשה אדם נאמר בעבורך".

(עולמו של אבא"ע ת"ט)

ידיד נפש אב הרחמן

פעם ישב רבינו (הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב זי"ע) בשולחנו הטהור לכבוד יום ל"ג בעומר, ואמר תור בזו הלשון: "ידיד נפש אב הרחמן" בגימטריא "רבי שמעון בן יוחאי, וישב בשלחן למדן אחד, וחישוב אחריו אם הגימטריא מכוון, והיה יותר אחד, והרגיש רבינו הקדוש, ואמר בזה הלשון: "דו למדן, בגמרא (ברכות ז:): איתא: "יוחאי, ולכן החשבון מכוון".

(עולם החסידות, סיון תשס"ז, ע' 26)

סעודת חלב בל"ג בעומר

ביום ל"ג בעומר, הילולא דרשב"י, נהג הרבי [כ"ק מרן אדמו"ר ה"בית ישראל" מגור זצוק"ל] לערוך בתוך ביתו סעודת חלב (כמו ביום קבה"ת), כפי שנהג בשעתו זקנו ה"שפת אמת" זי"ע [למנהג זה יש מקור בספרי קבלה] (מעדות ר' שמחה בונים קורניק). אגב, בעת שהיו משוררים בשולחנו בביהמ"ד (כשחל ל"ג בעומר במוצאי שבת) את הפיוט "בר יוחאי נמשחת אשריך" הקפיד על כך שלא יחזרו פעמים על החרוז הזה (כמנהג העולם)

ונימוקו נשאר כמוס עמו. [פעם, בל"ג בעומר (בנסיעה ללובלין להנחת אבן הפינה של יח"ל שנת תרפ"ד) אמר ה"אמרי אמת": בתוס' (שבת פ"ח.) א" שהכתרים שקיבלו ישראל בסיני היו של הוד, ול"ג בעומר הוא ספירת הוד שבהוד, לכן אוכלים מאכלי חלב ככחג השבועות. וראה בספר "כהן פאר" להגה"ק ר' חנוך צבי מנדין זצ"ל עמוד רי"ח ד"ה ר' אלי בכתבי האר"י. וראה "נתיבות שלום" סלוניס ח"ב (ירושלים תשמ"ט) עמ' שכ"ז שהביא מספה"ק דיום ל"ג בעומר הוא בבחינת מתן תורה של תורת הנסתר, דכמו שקבה"ת של חלק הנגלה היה ע"י משה רבינו ע"ה, כן ע"י רשב"י נתגלה קודש הקדשים חלק הנסתר. עיי"ש.]

(פאר ישראל" ח"ג, ע' רמ"ז)

פקידה בל"ג בעומר

בימי שהותו של רבינו (כ"ק מרן אדמו"ר ה"לב שמחה" מגור זצוק"ל) בטבריה, הגיע אליו יהודי מתושבי המקום, אשר זה לו שנים רבות מנישואיו, וביקש להתברך בבנים. רבינו הורה לאיש שיעלה מירונה אל ציונו של התנא הקדוש רבי שמעון בר יוחאי, ויתפלל שם על מבוקשו. הלה נסע מיד אל הציון, שפך שם את שיח ליבו, ולשנה הבאה נושע [מפי ר' יצחק שלטר].

פעם בל"ג בעומר, הזכיר חשוך בנים אחד את עצמו לפני רבינו במירון. נענה רבינו מיד והשיב לו, בלשון הזמר "בר יוחאי": "נעשה אדם נאמר בעבורך!" - - -

חלפה שנה, ולאותו אדם נולד בן זכר. לפני הברית, נכנס אבי הבן אצל רבינו, להתייעץ בקשר לקריאת השם. נענה לו רבינו, ואמר:

"נעשה 'אדם' (על הכולל) - בגימטריה: 'שמעון' (עם האותיות)". ויקרא שם הילד בישראל: "שמעון" [מפי ר' חנינא שיף].

שנה אחת בל"ג בעומר, הזכירו המשמשים לפני רבינו, אברך שכבר חלפו שנים רבות מנישואיו וטרם נפקד בילדים. על השולחן מונח היה באותה שעה מדרש רבה. בעוד המשמש מדבר את דברו, פתח רבינו את המדרש, אשר נפתח בשיר השירים רבה (פרשה א') על הפסוק: "נגילה ונשמחה בך", שם מובא מעשה בעקרה שנפקדה בתפילתו של רבי שמעון בר יוחאי. "ללמדך", מסיים המדרש את אותו מעשה: "מה הקדוש ברוך הוא פוקד עקרות, אף צדיקים פוקדים עקרות!" רבינו החווה בידו תנועה רבת משמעות, סגר את הספר, ושקע בשרעפים.

מאוחר יותר, כאשר נכנס אותו אברך - אשר לא ידע עדיין מן המאורע - כדי להזכיר את עצמו לפני רבינו, נענה רבינו ואמר לו:

"הלא היית פה כבר היום!" - - - באותה שנה נושע האברך ונפקד בזרעא חייא וקיימא. (לבם של ישראל" ח"ג, ע' כ"ז)

סיפור שבועי

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית הן לא נזדע ולא נאסף את תבואתנו וצמתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים.

היה זה בחודש אייר תשס"ו "שלום, אני מדבר עם הרב ראובן מאיר?" בקע הקול מן השפופרת. "כן" השיב הרב מאיר ושאל "מי אדוני בבקשה?" "אתה מטפל בשומרי השמיטה בארץ?" באה שאלה כתשובה. "כן" חזר הרב מאיר והמתין להסברים. "אני חקלאי מהדרום, למרות שאני לא דתי, הגעתי השנה להחלטה שעלי שמור שמיטה, אפשר להיפגש איתך?" שאל הקול מעבר לקול שמסיבות שלו בחר שלא להזדהות. אלא שדברים מעין אלו לא מטרידים את הרב מאיר שמהיר להשיב למטלפן האלמוני: "בשמחה רבה, היכן אתה מעוניין להיפגש?" בצומת קוקה קולה שבפאתי בני ברק, בתחנת הדלק, מבחינתי ניתן להיפגש היום בארבע, השיב החקלאי. "אין כל בעיה", סיים הרב מאיר את השיחה. איזה סיפור מוזר, הרהר לעצמו, מעולם לא זכורה לי שיחה שכזו.

הרב מאיר, יש להקדים, הוא רכז אחת מקרנות השביעית המסייעות לחקלאים שומרי שמיטה. השיחה היתה לא שגרתית, שכן בדרך כלל פעילי הקרנות מכתתים רגליהם ממושב למושב על מנת לשכנע את החקלאים לשמור שמיטה, הדבר כרוך בשכנועים רבים ובשיחות נפש האורכות שעות רבות. וכאן לפתע חקלאי הגמדי את עצמו כלא דתי ומביע נכונות לשמור מיוזמתו שמיטה כהלכה, הגיעו ימות המשיח.

בשעה היעודה הופיע הרב מאיר למקום הפגישה. הוא תר במבטו בתחנת הדלק אחר אדם המתאים במראהו לחקלאי חילוני, לאחר כמה דקות נפגשו עיניו באדם שהתאים להגדרה זו ואף נראה כמחכה למישהו. הוא ניגש אליו, ומיד כשהבחין בו הלה, אורו עיניו. "הרב מאיר?" "כן". "אני שמח לפגוש אותך", אמר האישי שהזהרה כללאור, "בבקשה אתה מוזמן להיכנס לרכבי שם נוכל לדבר יותר בנחת", אמר.

השניים התיישבו ברכב, ליאור פתח ואמר: "תראה הרב מאיר, אני חקלאי ביישוב בדרום הארץ, השנה החלטתי לשמור שמיטה, אבל אין לנו שום מושג כיצד עושים זאת ובמה זה כרוך. אין לי בעיה, אני מוכן לשלם כל מה שצריך על מנת לשמור שמיטה".

"אין צורך לשלם כלום", ענה הרב מאיר כשחיוך קל על פניו, מסתבר שלאיש אין באמת כל מושג שמיטה מה היא. "על מנת לשמור שמיטה" המשיך "פשוט יש צורך לא לעבוד כלל בקרקע לאורך כל השנה הנקראת שביעית. תחילתה של השנה היא בראש השנה שנת תשס"ח וסיומה בראש השנה תשס"ט, זו התורה כולה

על רגל אחת", סיים הרב מאיר את דברי הפתיחה.

במשך הפגישה הוא פירט לפניו את הפרוצדורות היותר מורכבות הכרוכות בהכנת השדה לשמיטה, באופן השבתתו, ובשאר הפרטים ההלכתיים. "הגוף במסגרתו אני עובד יעמוד כל העת לשירותך ולעזרתך", הוסיף הרב מאיר. "תוך כמה ימים נשלח אליך בעזרה מדריך חקלאי שיעמוד לימינך וילווה אותך לאורך כל השנה". "תודה רבה", אמר ליאור, "זה באמת מעניין כל מה שאתה מספר, עד היום היו לי מושגים בסיסיים בלבד על אודות השמיטה, אני מבין שזה הרבה יותר מסובך ממה שחשבתי". "הנסיון לא קל" הוסיף הרב מאיר, "הרבה יותר קשה ממה שאתה חושב, אבל תדע לך שיש הרבה עזרה ממרום, על כל צעד ושעל".

"את זה אתה לא צריך לספר לי", הפתיע ליאור, כשחיוך מופיע בקצה פיו.

"למה כוונתך?" הסתקרן הרב מאיר. "לא מפתיע אותך אדם חילוני כמוני, שאין לו מושג קלוש בשום דבר בדת, מחליט לפתע להשביח ארבעים דונם של שטח חקלאי פורה ומניב יבול יפהפה!?" "את האמת אומר לך, מהרגע שדיברנו בטלפון בפעם הראשונה השאלה הזו מנקרת לי בלב, ככל שהפגישה ביננו מתמשכת, התמיהה רק הולכת ומתגברת. נו, ואלו הגיע הזמן שתפרוס את הקלפים על השולחן והתעלומה תיפתר?"

"הדבר החל לפני שלוש שנים", החל ליאור לספר. "יום אחד שוחחנו בבית על אודות העובדה שאנו חיים בארץ ישראל ואנו יהודים, העלנו את השאלה מה דבר זה אומר לגבינו, אין לנו כל מושג ביהדות, הפעם האחרונה שבה נפגשנו עם משהו יהודי היתה בשיעורי התנ"ך בבית הספר היסודי, זה לא יתכן שנששה בארץ ישראל, כיהודים, תוך סיכון ומלחמות, עדיף שנעצור לרגע לחשוב מה כל זה אומר לגבינו. "מסקנת הדברים היתה, להתחיל כל ערב לקרוא יחד עם כל המשפחה כמה פסוקים בתנ"ך דבר זה כך חשבנו, ירחיב את אופקינו בכל הקשור ליהדות".

וכך מידי ערב, באווירה נעימה אנו מתיישבים עם הילדים בגינה, שותים משהו, וקוראים כמה פרקים בתנ"ך. מידי פעם מתפתחים דיונים על מה שקראנו זה עתה, והתחושה הכללית היא שכל יום אנו לומדים דברים חדשים אודות עם ישראל, ההסטוריה המרתקת שלו, הקשר לפיסת ארץ זו ויסודות האמונה אותם הנחיל לאנושות כולה.

ואז יום אחד אנו מגיעים לפרשת "בהר", אנו מתחילים לקרוא את הפסוקים ומתגלה לעינינו ציווי מאד מיוחד: "שש שנים", אומרת התורה, מותר לך לזרוע את השדה, ולעבוד אותו כראוי, אולם לאחר שש שנים אלו

באה השנה השביעית בה עליך להשביח את כל העבודה החקלאית לחלוטין!

הבטנו בני המשפחה אחד על השני מופתעים. בעת העתיקה לא היו מרכולים בהם ניתן להשיג סחורה בלא קשר לעונה, לא היו מקררי ענק לאיחסון תוצרת חקלאית סייטונאית. כיצד אם כן עם שלם המתפרנס כולו מהחקלאות יכול לעמוד בציווי שכוה, אחת לשבע שנים לא לזרוע ולא לקצור, ולא לגדל שום דבר הניתן לאכילה. עד כמה שזכור לנו ירד להם לחם מן השמים רק בהיותם במדבר אך לא לאחר שנכנסו לארץ.

התחלנו לדון בדבר עד שאחד מבני המשפחה לפתע קורא: "אבא תעבור בבקשה עוד שניים עשר פסוקים, יש פה את התשובה התנכ"ית לשאלה שלכם". עברנו לפסוק כ' והנה השאלה שלנו עולה מתוך הפסוקים. התורה עצמה אומרת, שאם תשאלו מה נאכל באותה שנה הרי לא נזרע וממילא לא יהיה לנו מה לאסוף אחר כך בדיוק כמו שאנו באמת שאלנו וכאן באה תשובה שמאד הפתיעה אותנו: הבורא מבטיח שהוא יצווה את הברכה, והאדמה תצמיח בשנה השישית עבור שלוש שנים!

הבטנו המומים אחד בשני, כיצד התורה יכולה להבטיח שבמחזוריות קבועה לאחר חמש שנים בהן הקרקע תניב יבול מסוים, ישתנה הטבע שלה בשנה השישית והיא תניב פי שלושה? זוהי הבטחה על טבעית בעליל.

בשביל משפחה חקלאית – חילונית הקוראת להנאתה בתנ"ך, הדבר חורג מגבולותיו של סיפור היסטורי גרידא, מדובר בהתאבדות של העם כולו! ואז אחד מבני המשפחה זרק לחלל האוויר, "באו נבדוק את זה, בוא נחליט שאת כל החקלאות שלנו אנו משביתים בשמיטה, ונראה מה קורה בשנה השישית, הא, מה דעתך?" הרהרתי לעצמי, לאחר מספר רגעים החלטתי להענות לאתגר: "תראי זוהי אפשרות נהדרת לבדוק את המסופר בתנ"ך. אבל אין לי מושג מתי זה יוצא השמיטה הזאת". לאחר מספר בירורים נודע לי שאנו עומדים בשנה החמישית. זה היה לפני שנתיים. החלטנו לעצמנו שנשמור שמיטה, והתחלנו לצפות בכליון עיניים לבואה של השנה השישית.

ליאור השתתק לרגע ולגם מעט מבקבוק השתיה שבידו. הרב מאיר שהיה מתוח כהוגן שאל: "נו, עכשיו אנו כבר במחצית השנה של השנה השישית, יש בידך תוצאות?" "כן" אמר ליאור והשתתק, נהנה מהמתח.

"ו..." "צר לי לומר הברכה לא הופיעה אצלי פי שלשה". "אז מה כן קרה?" "אני חקלאי כבר שלשים שנה, הנתונים אצלי מאוד מדויקים, כל שנה הרווחים הם פחות או יותר אותו דבר, אולם השנה קרה לי משהו מאוד

מוזר, צרוף מקרים ייחודי גרם לכך שהשנה הרווחתי פי חמשה!
 "פי חמישה?" "ממש כך, מאזן הרווחים שלי השנה הוא שיש כרגע בידי כסף כמו שאני מרוויח במשך חמש שנים בדיוק! מבחינתי אין כל בעיה לשמור שביעית ברווח וגם להתחיל בפיתוח הקרקע שנה לאחר מכן".

"מה קרה השנה שלא קרה בכל השלושים שנה האחרונות?" שאל הרב מאיר כשהוא אחוז הפתעה. "אני מגדל בארבעים הדונם שברשותי פלפלים, בעיקר לייצוא לחו"ל", ענה ליאור. בדרך כלל אני מוכר קילו פלפלים במחיר סיטונאי בשלוש – שלוש וחצי שקל, השנה פנו אלי מכל העולם שאייצא את הסחורה שלי דווקא אליהם המחירים שהציעו טיפסו ועלו, ולבסוף קילו של פלפלים נמכר במחיר סיטונאי של שמונה עשרה שקל!" "כמנין חי... וחי בהם..."

"בקיצור, היו פניות מכל העולם, לא הבנתי מה קורה, התחלתי לברר ואז נודע לי שיש מחסור של פלפלים בעולם מדינות שונות באירופה ובראשן ספרד הן יוצאניות הפלפלים הגדולות בעולם. לפני כמה חודשים בבדיקות שערך משרד הבריאות העולמי באירופה התברר לתדהמתם שחומר רעיל מופיע בכל התוצרת.

בירור קצר העלה שהשנה נקנתה כמות גדולה של חומר ריסוס מחברה סינית במחיר הרבה יותר זול, אבל כמו תמיד מתברר שיותר זול פירושו יותר יקר, החומר לא היה ראוי לשימוש, וכל התוצרת החקלאית של ספרד ועוד מדינות רבות נאלצה להיזרק. נוצר מחסור עולמי בפלפלים, והמשווקים חיפשו נואשות בכל מקום בעולם אחר מטעי פלפל. כשנודע להם עלי, הם היו מוכנים לשלם הון תועפות על מנת לזכות בתוצרת החקלאית שלי".

כמוכן שאנו עומדים המומים מול העובדה הזו, אין לנו מה לומר. כבר אמרתי לך שזו השנה השלשים שאני חקלאי, וכל שנה פחות או יותר התנובה זהה וכן גם המחירים, מבחינתנו צרוף המקרים השנה הוא יותר מידי גדול, איננו יודעים כיצד להסביר זאת מלבד ההסבר שזו ברכה אלוקית. "זהו, הגיע הזמן לעשות את חלקנו בהסכם ולשמור שמיטה במלואה..."

(האמנתי כי אדבר)

משל ומשל

וישבתם על הארץ לבטח

מעשה בזוג צעיר מחוסר דיור המטופל בילדים רכים, שהחליט לקחת את העניינים לידי. הלכו וביירו היכן אפשר להשתקע והיכן להתנחל, ומצאו בית - רכוש נטוש. לא בדיוק. ישנה משפחה שגרה בשכנות וביקשה להשתלט גם על האגף הנטוש, אבל המשפחה התנחלה שם וקבעה עובדות בשטח. הביאה מיטות והציבה ארונות, קבעה מראות ותלתה תמונות. ריהטה את הדירה וסיידה את הקירות, והפכה את המבנה לבית. בית חם, קן משפחתי שנעים לגור בו. דירה משלהם.

אבל השכנים לא ויתרו. הציקו, הקימו שערוריות, איימו במשפטים ואף פעלו בכוח. האווירה הייתה מתוחה, האוויר טעון אבק שריפה. ההתפוצצות עמדה לקרות בכל רגע. וזה קרה. בני הזוג, התינוקות על זרועותיהם, עמדו במדרכה מול השכנים הזועמים, החמושים באלות ושיברי בקבוקים. הוויכוח הגיע לטונים גבוהים. הרימו ידיים - ולפתע הגיע למקום אדם מכובד, ניצב בין הניצים, ושאל: "על מה הרעש? אני הוא בעל הבית!"

המילים הספורות פעלו כמקלחת של צוננים. השכנים הורידו את האברך שקט השתרר. והאיש ניגש אל האברך הצעיר, הניח את ידו על כתפו, ואמר: "כן, אני בעל הבית - והאברך הזה משלם לי דמי שכירות מדי חודש בחדשו!" האברך חיך, והשכנים השפילו את הכתפיים, השחו את הראש, סבו על עקבותיהם ועזבו את המקום...

אבל - מה היה אילו לא היה האברך טורח לברר במשרדי הטאבו מיהו בעל הבית, לא היה יוצר אתו קשר, ולא היה משלם לו דמי שכירות מדי חודש? מה היה, אילו היה בעל הבית מתייצב שם באמצע ואומר: "שלום, הגעת, ואני מבקש משניכם לפנות את המקום!?" מה אז? אפשר לשער מה היה קורה. האישה הייתה המשפחה זועקת מעומק לבה: "מה פירוש הדבר? אני השקענו את נשמתנו במקום הזה! אנחנו טיפחנו את הגינה, מירקנו את הרצפות עד ברק! סיידנו את התקרה, הדבקנו טפטים על הקירות! התאמנו וילונות, צבענו משקופים, הפכנו מבנה נטוש לבית חלומות!" לא זו בלבד שזה לא היה מקנה לה בעלות על הדירה, אלא שסביר להניח שבעל הבית היה

דורש תשלום למפרע על השימוש בנכס, ואולי אף פיצויים על הפלישה... כלפי מה דברים אמורים? לא קשה לנחש. אנו, היהודים, היינו "חסרי דיור". ובאנו ארצה, אנו נשינו וטפינו, לבנות ולהיבנות בה. ויש לנו שכנים, שלא נדע מצרות. והם לא השלימו עם בואנו. פרץ סכסוך מתמשך שכבר התלקח כמה פעמים, ופתרון אינו נראה באופק. ואז, אז מגיע בעל הבית. לה' הארץ ומלואה. על מה אתם מתווכחים, בכלל?! הרי יש כאן בעל בית כל יכול! אשרינו, אם יש בידינו קבלות על תשלום "דמי שכירות!" ומה הם אותם דמי שכירות? הדבר כתוב בפסוק מפורש בפרשתנו. פרק כה, פסוק י"ח: "ועשיתם את חוקותי, ואת משפטי תשמרו, ועשיתם אותם - וישבתם על הארץ לבטח!" נקפיד על שמירת המצוות - ולא נירא מכל אויב ומקטרג!

מבט לחיים!

אמר חקלאי מפורסם שבני אדם הם כמו בצלים כששאלוהו למה כוונתו? הוא אמר להם:

כשאני לוקח את כל הבצלים ושם אותם בתוך ארגז אחד לוקח את הסוס ואת העגלה שם מאחוריו את הארגז ונוסע לשוק דווקא בדרך הכי מפותלת עם הכי הרבה מהמורות ואז מהקפיצות של הנסיעה היו הבצלים נבררים באופן טבעי הבצלים הקטנטנים נפלו למטה והבינונים צפו והגדולים החזקים עלו למעלה.

הנמשל לכולנו יש מהמורות בדרך, דרכים מפותלות, קשיים וניסיונות הקטנים נופלים והבינוניים צפים אבל החזקים רק מתעלים ראיתי בני עליה והם מועטים כך אמר רשב"י תזכרו כל הקשים הם זמניים יבואו זמנים יותר טובים אל תאבדו עשתונות תהיו גדולים וחזקים ותעלו למעלה למעלה.

פתגם שבועי

אף אחד לא נהיה אוהב של חברו ע"י שהשתלח בו (צ'ף בלע"ז) ואף אחד לא נהיה שונא של חברו ע"י הארת פנים. (רש"מ שוורץ שליט"א בשם רמ"י קמיונקא זצ"ל)

הוצאות הגליון גדולות מאוד

נשמה מאוד לתרומות ולהנצחות כדי לזכות את הציבור - כלל קוראי הגליון

0556749236